

Til kamp mot negativ sosial kontroll!

Noreg er eit godt land å leva i. Det er fordi modige krefter over lang tid har stått på i kampen for fridom, likeverd og mangfald. Sosialistisk Venstreparti har i heile partiet si historie, vore aktive i denne kampen, og mellom anna kjempa for likestilling, skeiv frigjering og vern av minoritetar. Gjennomslaga har ikkje komme av seg sjølv, men har hatt mykje å seia for at Noreg i dag er eit ope samfunn der dei aller fleste kan leva liva sine i fridom.

Dei aller fleste, men ikkje alle.

For sjølv om den store majoriteten av oss kan leva trygge liv og vera oss sjølv, er det framleis fleire grupper som opplever negativ sosial kontroll. Dette er menneske som på systematisk vis, får fridomen og rettane sine krenka av ulike former for oppsyn, press, tvang og truslar. Dette gjer at folk i dette landet blir fråteke sjølvbestemming over eigen kropp, identitet og seksualitet, fridom til velja vennar, fritidsaktivitetar, religion, klesstil, utdanning, jobb, kjærast, ektefelle, og retten til å søkja helsehjelp.

Ferske tal frå *Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald*¹, viser at det offentlege aldri før har handert så mange saker som i 2023. I fjor gav Kompetanseteamet råd, rettleiing og hjelp i 1137 saker, noko som er ei auke på 28 % frå året før. Tala viser vidare at over 70 % av sakene gjaldt jenter/kvinner, over 50 % gjaldt mindreårige, nærare 40 % gjaldt truslar og vald, 20 % gjaldt ufrivillig opphald i utlandet, og over 10 % av sakene gjaldt frykt for tvangsekteskap. Samstundes blir det meldt om store mørketal. Det er ein urovekkjande, umenneskeleg og uholdbar situasjon.

SV ser at det er behov for å styrkja evna til å handtera komplekse kulturelle og sosiale dynamikkar. Når me diskuterer problematikken med negativ sosial kontroll er det avgjerande å sjå på korleis me kan førebyggja eit nytt oppsving av fordommar og ugrunna redsle. Ein av dei mest effektive måtane å førebyggja fordommar og redsle på, er igjennom utdanning og bevisstgjering. Å inkludera mangfaldskompetanse og kultursensitivitet i opplæringa av fagpersonar som arbeider med barn og unge, er derfor avgjerande. Mangfaldskompetanse referer til evna til å forstå, verdsetja og effektivt samhandla med menneske frå ulike kulturar, bakgrunnar, livserfaringar og identitetar.

Ingen er fri før alle er fri, seiest det. Derfor må SV og fleire gå til storstilt kamp mot negativ sosial kontroll. Ord må omsetjast til handling, og det må setjast i verk fleire målretta tiltak for å førebyggja og motverka negativ sosial kontroll.

¹ *Rekordmange saker om tvangsekteskap, æresrelatert vald og negativ sosial kontroll i 2023*
<https://www.bufdir.no/aktuelt/rekordmange-saker-om-tvangsekteskap-aeresrelatert-vold-og-negativ-social-kontroll-i-2023/>

Vestland SV vil at:

- mangfaldskompetanse skal vera ein del av opplæringa av fagpersonar som arbeider med barn og unge. Målet er at mangfaldskompetanse skal vera eit gjennomgåande satsingsområde alle kommunar skal arbeida fram handlingsplanar mot negativ sosial kontroll.
- alle vidaregåande skular skal ha tilbod om, og synleggjere, minoritetsrådgjevarar²
- alle som arbeider innan oppvekst, utdanning, og helse- og sosialfag, skal få kompetanseheving om negativ sosial kontroll.
- krava til trus- og livssynsamfunn som mottek statleg støtte må skjerpast, og støtta til trus- og livssynsamfunn som oppmodar til negativ sosial kontroll må fjernast.
- kompetanseteamet og hjelpeapparatet skal styrkjast og synleggjerast meir.
- Representantar frå innvandramiljø skal inviterast til å delta i avgjerdsprosessar og utvikling av mangfaldsprosjekt.

² Minoritetsrådgjevarar <https://www.vestlandfylke.no/utdanning-og-karriere/hjelp-i-skulekvardagen/minoritetsradgjevarar/>